

Granskning av årsredovisning 2014

Landstinget i Jönköpings län

Building a better
working world

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1 Bakgrund och syfte.....	3
2.2 Revisionsfrågor	3
2.3 Avgränsning och omfattning	3
2.4 Revisionskriterier.....	4
3. Resultaträkning och analys av resultatet	5
3.1 Resultatanalys.....	5
3.2 Resultatanalys per förvaltning	6
3.3 Kommentar/Bedömning.....	9
4. Rättvisande räkenskaper.....	10
4.1 Granskningens genomförande	10
4.2 Bokslutsprocessen	10
4.3 Redovisningsprinciper	10
4.4 Uppföljning av iakttagelser från tidigare år.....	11
4.5 Iakttagelser vid revision av resultat- och balansräkningar.....	12
4.6 Granskning av intern kontroll - redovisningsrevision.....	13
5. God ekonomisk hushållning	15
5.1 Balanskravet	15
5.2 Finansiella mål	15
5.3 Verksamhetsrelaterade mål.....	16
6. Granskning av partianslagen	19
7. Svar på revisionsfrågor.....	21

1. Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna granskat årsbokslut/årsredovisning för Landstinget i Jönköpings län avseende verksamhetsåret 2014. Redovisningsrevisionen ska ge revisorerna underlag för att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Den omfattar granskning av landstingets årsredovisning, delårsbokslut, intern kontroll samt granskning av olika system och redovisningsrutiner. Syftet med granskningen av årsredovisningen 2014 är att den ska vara ett underlag till revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen.

Vår bedömning är att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagstiftning och gällande rekommendationer avseende god redovisningssed med undantag av redovisning av avsättning till pensioner. Samma redovisningsprinciper ha använts vid delårsbokslut och årsbokslut för 2014 och principerna är oförändrade jämfört med tidigare år med undantag av att komponent-avskrivningar har införts. Vår bedömning är att detta inte har medfört väsentliga förändringar i redovisningen av årets resultat jämfört med föregående år.

Utifrån vår granskning gör vi bedömningen att årsredovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning och vi delar Landstingets bedömning att balanskravet för 2014 är uppfyllt.

Landstingsfullmäktige har formulerat och beslutat om fem övergripande strategiska mål för 2014 samt ett finansiellt mål. I årsredovisningens förvaltningsberättelse finns det en beskrivning av de fem övergripande strategiska målen. Det framgår att de övergripande strategiska målen avser hela verksamheten och dessa bryts sedan ner till strategiska mål, framgångsfaktorer och systemmätetal. Detta görs utifrån styrmodellen Balanced Scorecard. Måluppfyllelsen avseende de strategiska målen och framgångsfaktorerna beskrivs med utgångspunkt från de olika verksamhetsdelarna (hälso- och sjukvård, tandvård, regional utveckling, medarbetare och miljö, stöd och service). Det anges att målen är högt satta och omprövas varje år för att vara en utmaning, då många faktorer i både organisationen och i omvärlden förändras under året. Av dessa skäl är det inte realistiskt att nå målen inom alla områden. Inom områden där mål inte uppnås anges att analys sker och vid behov tas åtgärdsplaner fram.

Vår bedömning är att det finns vissa utvecklingsmöjligheter gällande redovisningen av måluppfyllelsen för att den ska bli mer tydlig. Systemmätetalen är inte kopplade till de övergripande strategiska målen vilket gör det svårt att koppla utfallet av systemmätetalen och deras utveckling mellan åren till måluppfyllelsen för de övergripande strategiska målen.

När det gäller bedömningen av om god hushållning uppnås så bedömer vi att det uppnås till viss del. Vår bedömning grundar sig på att det av årsredovisningen framgår att det enbart är 38 % av målen som är uppfyllda, vilket är en försämring mot föregående år, då 47 % av målen var uppfyllda. Även andelen mål som inte är uppfyllda visar på en negativ utveckling då de utgör en större andel för 2014. Bland systemmätetalen finns ett mål som benämns "Indikatorer i Öppna jämförelser". Målet är att förbättra läget för 60 % av indikatorerna för både kvinnor och män. Detta mål är inte uppfyllt per 31 december 2014 då 47 % uppnås. Detta mål var uppfyllt både 2013 och 2012.

Vi delar uppfattningen att samtliga finansiella mål är uppfyllda. Vi vill dock framhålla vikten av att landstinget fortsätter sitt arbete med att komma till rätta med de stora underskott som finns inom de tre sjukvårdsområdena.

2. Inledning

2.1 Bakgrund och syfte

I kommunallagen (1991:900) anges att revisorerna årligen i den omfattning som följer av god revisionssed ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. I lag om kommunal redovisning (1997:614) finns bl.a. bestämmelser avseende årsredovisningens syfte, vilka delar årsredovisningen ska bestå av och vilken funktion som ansvarar för upprättandet.

Redovisningsrevisionen ska ge revisorerna underlag för att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Den omfattar granskning av landstingets årsredovisning, delårsbokslut, intern kontroll samt granskning av olika system och redovisningsrutiner. Syftet med granskningen är att den ska vara ett underlag till revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen.

2.2 Revisionsfrågor

Granskningen av årsredovisningen utgår från ett väsentlighets- och riskperspektiv och följande revisionsfrågor är aktuella i denna granskning:

- Är årsredovisningen upprättad enligt gällande Lag om kommunal redovisning samt gällande rekommendationer avseende god redovisningssed?
- Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultat och ställning?
- Är balanskravet uppfyllt?
- Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att fullmäktiges beslutade mål för god ekonomisk hushållning uppnåtts?

2.3 Avgränsning och omfattning

Granskningen är utförd enligt god revisionssed med särskilt beaktande av den landstingskommunala särarten. Detta innebär att revisionen planerats och genomförts på ett sådant sätt att informationen i årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlag för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I revisionen ingår också att pröva de redovisningsprinciper som använts i verksamheten. Planeringen är genomförd med utgångspunkt i en risk- och väsentlighetsanalys. Det innebär att vi har koncentrerat våra insatser där risken för väsentliga fel är störst. Riskbedömningen påverkas bl.a. av posternas storlek, mängden transaktioner samt förekomst av komplexa transaktioner och svåra bedömningar.

Beaktande har även skett av de iakttagelser som noterades vid granskningen av delårsrapport 2:2014 per den 31 augusti 2014.

2.4 Revisionskriterier

Granskningen utgår i huvudsak från följande revisionskriterier:

- ▶ Kommunallagen
- ▶ Lag om kommunal redovisning
- ▶ Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning
- ▶ God revisionssed i kommunal verksamhet 2014
- ▶ Budget med verksamhetsplan 2014

Rapporten har faktagranskats av ekonomidirektör, redovisningschef och budgetchef.

3. Resultaträkning och analys av resultatet

3.1 Resultatanalys

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2014	Budget 2014	Avvikelse mot budget	Prognos vid delår 2014:2	Avvikelse mot prognos	Utfall 2013
Verksamhetens intäkter	1 806	1 585	221	1 706	100	1 948
Verksamhetens kostnader	-10 267	-9 896	-371	-10 138	-129	-9 845
Avskrivningar	-344	-340	-4	-346	2	-335
Verksamhetens nettokostnad	-8 805	-8 651	-154	-8 778	-27	-8 232
Skatteintäkter	7 073	7 080	-7	7 108	-35	6 573
Generella statsbidrag och utjämning	1 986	1 963	23	1 984	2	1 988
Resultat före finansnetto	254	392	-138	314	-60	329
Finansnetto	80	-50	130	71	9	-58
Årets resultat	334	342	-8	385	-51	271

Resultatet ovan och analysen är enligt fullfonderingsmodellen. Resultat enligt blandmodellen uppgår till 176 mnkr.

Kommentarer till resultat för verksamhetsåret 2014:

- Årets resultat uppgår till 334 mnkr, vilket är 8 mnkr lägre än budget och 51 mnkr lägre än prognosen som upprättades vid delårsbokslut 2:2014.
- Verksamhetens nettokostnad är 154 mnkr högre än budget. Den största avvikelser finns inom den specialiserade somatiska vården, 185 mnkr. Föregående år uppgick budgetavvikelsen för den specialiserade somatiska vården till 148 mnkr.
- Finansnettot överstiger budgeten med 130 mnkr. Största anledningen till avvikelser är att kostnaden för värdesäkring av pensioner blev 103 mnkr lägre än budget. De bedömningar om ränteuppräknings, basbeloppsuppräknings och andra bromseffekter som budgeten baserades på förändrades i gynnsam riktning i den slutliga beräkningen från KPA. Realisationsvinster, utdelningar och ränteintäkter blev 27 mnkr högre än budget.
- Avvikelsen mot prognosen är huvudsakligen hänförlig till förändringar verksamhetens nettokostnad (27 mnkr) samt lägre skatteintäkter (35 mnkr).
- Resultaten mellan 2013 och 2014 är inte jämförbara då det finns ett antal jämförelsestörande poster som påverkar resultaten. Under 2013 utbetalades AFA-medel uppgående till 98 mnkr. Under 2014 har en skattehöjning skett som motsvarar 253 mnkr samt en skatteväxling med kommunerna för färdtjänsten uppgående till 116 mnkr.

3.2 Resultatanalys per förvaltning

Jönköpings sjukvårdsområde

<i>(mnkr)</i>	<i>Utfall 2014</i>	<i>Budget 2014</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>	<i>Utfall 2013</i>
	-152,4	0,0	-152,4	-131,1

Jönköpings sjukvårdsområde redovisar ett underskott på drygt 152 mnkr för 2014. Resultatet är 20 mnkr sämre i jämförelse med 2013 och även sämre än det resultat som redovisades i delårsrapport 2:2014 (-125 mnkr). Under året har lönekostnaderna ökat med 3,8 % vilket är ca 1 % högre än löneavtalet. Även kostnaderna för röntgen och laborieverksamhet har ökat under året (30 mnkr), vilket är en ökning med 10 %. Kostnaden för läkemedel (+51 mnkr) har ökat väsentligt under året och ökningen motsvarar 14 % i jämförelse med 2013. I verksamhetsberättelsen framgår att sjukvårdsområdet arbetar med ett antal åtgärder. Exempelvis pågår ett flertal åtgärder för att begränsa kostnadsutvecklingen inom radiologi. Antalet slutenvårdsplatser ska minskas vilket är i linje med landstingets övergripande åtgärdsplan vilket ska leda till att minska kostnaderna inom den specialiserade somatiska vården. Administrationen ska minska med 5 % och ett arbete med en gemensam sammanhållen service har påbörjats.

Höglandets sjukvårdsområde

<i>(mnkr)</i>	<i>Utfall 2014</i>	<i>Budget 2014</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>	<i>Utfall 2013</i>
	-57,1	0,0	-57,1	-32,0

Höglandets sjukvårdsområde redovisar också ett underskott som har ökat i jämförelse med föregående år. Även här redovisas personalkostnader som avviker mot budget. Kostnader för hyrläkare är 6,6 mnkr högre än föregående år. Det finns ett stort underskott inom den specialiserade somatiska vården och det är en tydlig försämring mot föregående år. De landstingsinterna ersättningarna var 22,8 mnkr under budgeterad nivå. Man har även höga kostnader för hyrläkare inom detta område.

I verksamhetsberättelsen framgår att då sjukvårdsområdets resultat åter har försämrats så behöver arbetet med åtgärdsplanen revideras och intensifieras. Arbetet utifrån åtgärdsplanen har påbörjats under 2014. De administrativa tjänsterna inom sjukvårdsområdet ska minskas och inom somatiken ska den landstingsövergripande åtgärdsplanen följas vilken fokuserar på standardisering och specialisering. Antalet vårdplatser ska minskas för att kunna minska antalet årsarbetare.

Värnamo sjukvårdsområde

<i>(mnkr)</i>	<i>Utfall 2014</i>	<i>Budget 2014</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>	<i>Utfall 2013</i>
	-38,1	0,0	-38,1	-32,8

Värnamo sjukvårdsområde redovisar ett underskott på 38 mnkr, vilket är en försämring i jämförelse med föregående år. Det är dock något bättre än den prognos på -45 mnkr som gjordes i delårsbokslut 2:2014.

Likt de två andra sjukvårdsområdena så är det främst inom den specialiserade somatiska vården som underskottet finns. Lägre ersättningar (DRG- samt målrelaterad ersättning) än budgeterat har erhållits. Även för detta sjukvårdsområde redovisas högre lönekostnader men även engångskostnader för inventarier i samband med ombyggnation av medicinklinikens vårdavdelningar. Kostnaderna för hyrläkare har minskat i förhållande till föregående år.

Sjukvårdsområdet redovisar en övergripande åtgärdsplan som omfattar all verksamhet och som ska ge besparingar på totalt 15 mnkr.

Vårdcentralerna Bra Liv

<i>(mnkr)</i>	<i>Utfall 2014</i>	<i>Budget 2014</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>	<i>Utfall 2013</i>
	+8,9	0,0	+8,9	+7,8

För 2014 redovisar vårdcentralerna Bra Liv ett överskott på nästan 9 mnkr. Målsättningen är att samtliga vårdcentraler ska ha en ekonomi i balans och för 2014 nås detta mål av 61 % av totala antalet vårdcentraler. De vårdcentraler som redovisar ett underskott har bl.a. brist på läkare.

För att samtliga vårdcentraler ska nå en ekonomi i balans arbetar man löpande med uppföljningar och jämförelser och man arbetar även aktivt med rekryteringsarbetet av läkare. Överskottet på 9 mnkr beror bl.a. på fler listade patienter och flera vårdcentraler som klarat kvalitetsersättningarna vilket gett en högre vårdpeng.

Folktandvården

<i>(mnkr)</i>	<i>Utfall 2014</i>	<i>Budget 2014</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>	<i>Utfall 2013</i>
	+3,0	0,0	+3,0	+12,9

Folktandvården redovisar ett överskott på 3 mnkr för 2014. Resultatet är en försämring i jämförelse med föregående år då överskottet blev nästan 13 mnkr. Specialisttandvården och vård av patienter med särskilda behov redovisar ett överskott medan barntandvård och vuxentandvård (inom allmäntandvård) redovisar ett underskott. Barntandvårdens underskott förklaras med lägre ersättningar och underskottet inom vuxentandvården har uppstått p.g.a. att personalkostnaderna ökat. Överskottet inom specialisttandvården beror till största delen på lägre kostnader för löner och lokaler. Folktandvården har 37 kliniker och av dessa redovisar 25 kliniker ett överskott och 12 kliniker redovisar ett underskott.

IT-centrum

<i>(mnkr)</i>	<i>Utfall 2014</i>	<i>Budget 2014</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>	<i>Utfall 2013</i>
	+1,1	0,0	+1,1	+4,9

IT-centrums resultat är ett överskott på 1,1 mnkr för 2014, vilket är i linje med budget.

Landstingsfastigheter

<i>(mnkr)</i>	<i>Utfall 2014</i>	<i>Budget 2014</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>	<i>Utfall 2013</i>
	+2,4	0,0	+2,4	-5,9

Landstingsfastigheter redovisar ett överskott på 2,4 mnkr vilket är en förbättring i jämförelse med föregående år. Mediakostnaderna (el, värme och vatten) hamnade på en lägre nivå än budget för 2014 (-7 mnkr). De energibesparande åtgärderna som införts har gett sänkta effekter både ekonomiskt och förbrukningsmässigt. Planerat underhåll överstiger budget med 2,1 mnkr och personalkostnaderna är lägre än budget. Landstingsfastigheter fortsätter att minska faktiska årsarbetare.

Medicinsk diagnostik

<i>(mnkr)</i>	<i>Utfall 2014</i>	<i>Budget 2014</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>	<i>Utfall 2013</i>
	-26,9	0,0	-26,9	-21,5

Under året har ambulansorganisationen flyttats över till Medicinsk diagnostik (utfallet 2013 enligt ovan är inklusive ambulansverksamheten). I samband med detta har en ekonomisk genomgång av ambulansverksamheten genomförts. Av verksamhetsberättelsen framgår att det finns ett underskott i finansieringen av den här verksamheten. Budgeten har justerats med 17 mnkr under 2014. Av bokslutet framgår att underskottet avseende ambulanssjukvården uppgår till minst 20 mnkr och ambulanssjukvården kommer under 2015 att flyttas över till området medicinsk vård. Det kvarvarande underskottet (beräknat till 4,9 mnkr) som berör medicinsk diagnostik kommer enligt verksamhetsberättelsen att hanteras via en åtgärdsplan/handlingsplan. Arbetet med att minska antalet undersökningar och laboratorieanalyser fortsätter.

Landstingets kansli

<i>(mnkr)</i>	<i>Utfall 2014</i>	<i>Budget 2014</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>	<i>Utfall 2013</i>
	+0,2	0,0	+0,2	+0,6

Verksamheten redovisar ett resultat i linje med budget, dvs. en ekonomi i balans.

Verksamhetsstöd och service

<i>(mnkr)</i>	<i>Utfall 2014</i>	<i>Budget 2014</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>	<i>Utfall 2013</i>
	+12,3	0,0	+12,3	+9,4

Verksamheten redovisar ett överskott på 12,3 mnkr. Förvaltningen befinner sig i ett uppbyggnadsskede vilket påverkar det ekonomiska utfallet.

Regional utveckling

<i>(mnkr)</i>	<i>Utfall 2014</i>	<i>Budget 2014</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>	<i>Utfall 2013</i>
	+0,8	0,0	+0,8	+4,6

Förvaltningen redovisar en ekonomi i balans (+0,8 mnkr). En del i verksamheten är naturbruksgymnasierna, vilka redovisar ett underskott motsvarande 5,7 mnkr. Under 2014 har naturbruksgymnasierna arbetat aktivt för att komma till rätta med underskotten och det pågår ett arbete med att anpassa organisation och bemanning.

Länstrafiken

<i>(mnkr)</i>	<i>Utfall 2014</i>	<i>Budget 2014</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>	<i>Utfall 2013</i>
	-13,2	0,0	-13,2	-9,2

Länstrafikens underskott är fördelat på serviceresor (-9 mnkr) och allmän kollektivtrafik (-4,2 mnkr). Färdtjänstresorna har ökat under 2014 och det skatteväxlade beloppet som Länstrafiken har erhållit som ramtillskott har inte täckt de faktiska kostnadsökningarna under året. Underskottet i allmän kollektivtrafik kommer huvudsakligen ifrån Krösatågen, där kostnaderna ökat som en följd av en direktupphandling av ny tågoperatör.

Det finns en upprättad åtgärdsplan (13 mnkr) som ska ge effekt under 2015.

3.3 Kommentar/Bedömning

Landstinget redovisar ett resultat som totalt sett ligger i nivå med budget. Det finns dock väsentliga avvikelser mot budget inom vissa verksamhetsområden främst specialiserad somatisk vård. I januari 2014 genomfördes en analys av orsakerna till att utgifterna för den somatiska vården översteg utgiftsramen med 148 mnkr. En åtgärdsplan upprättades för 2014- 2015 med målet att minska kostnaderna med 150 mnkr. Åtgärdsplanen har ännu inte gett avsedd effekt, utan avvikelsen har istället ökat.

För att nå långsiktig ekonomisk balans är det väsentligt att bedömning sker av orsaker till budgetavvikelserna samt att åtgärdsplaner upprättas och genomförs. Detta har skett i landstinget men med tanke på att avsedd effekt inte uppnåtts bör en förnyad bedömning ske av åtgärdernas effektivitet.

4. Rättvisande räkenskaper

En förutsättning för att kunna göra en bedömning av om kommunens ekonomi är i balans är att räkenskaperna är rättvisande. Detta innebär bl.a. att samma redovisningsprinciper ska tillämpas vid såväl delårsbokslut som årsbokslut samt att redovisningen, enligt gällande redovisningsregler, avspeglar de händelser som förekommit i landstinget under aktuellt räkenskapsår.

4.1 Granskningens genomförande

Granskningen har utgått från den samlade redovisningen för landstinget som helhet. I redovisningen utgör respektive förvaltning ett eget resultatområde. Det är utifrån helheten som riskbedömningen av den finansiella informationen i årsredovisningen har skett.

En bedömning har gjorts av balansräkningens poster och de enskilda förvaltningarnas (resultatområden) del i posterna. Vid denna bedömning har hänsyn tagits till beloppens samlade storlek och om balansposterna innehåller svårare bedömningar och värderingar.

Analys har skett av förvaltningarnas verksamhetsberättelser, driftsredovisning och utvalda poster i balansräkningarna. Vid besök på utvalda förvaltningar har fördjupad granskning skett mot bokslutsdokumentation och räkenskapsmaterial. De förvaltningar som har besökts är Jönköpings sjukvårdsområde, Högländets sjukvårdsområde, Värnamo sjukvårdsområde, Folk tandvården, Landstingsfastigheter, Länstrafiken, Medicinsk diagnostik samt centrala ekonomiavdelningen. På detta sätt har granskningsinsatsen koncentrerats till de områden i landstingets samlade redovisning där vi har bedömt att risken för väsentliga fel är störst.

4.2 Bokslutsprocessen

En väsentlig del av granskningen är att förstå landstingets bokslutsprocess och de övergripande rutiner och kontroller som finns för att säkerställa att den finansiella informationen inte innehåller väsentliga fel. Att upprätta ett komplett årsbokslut för en komplex verksamhet som landstinget samt att upprätta en omfattande årsredovisning ställer höga krav på fastställda tidplaner och väl fungerande rutiner.

Kommentar/Bedömning:

Rutiner och fastställda ansvarsområden vid upprättande av årsbokslut och årsredovisning bedömer vi vara väl genomarbetade och kända i organisationen och bokslutsarbetet har genomförts som planerat.

4.3 Redovisningsprinciper

Lagen om kommunal redovisning är grunden för hur årsredovisningen och upplysningar ska utformas för kommuner och landsting. Rådet för kommunal redovisning är ett normgivande organ för god redovisningssed i kommuner/landsting. Rådet har gett ut ett antal rekommendationer som behandlar olika redovisningsfrågor i årsredovisningen. Avvikelser från rekommendationerna ska lämnas i särskild upplysning i årsredovisningen.

I granskningen ingår att bedöma de redovisningsprinciper som används vid upprättande av bokslut och årsredovisning. Redovisningen ska vara upprättad i enlighet med den

kommunala redovisningslagen och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning samt andra anvisningar. Ny lagstiftning och nya redovisningsprinciper ska beaktas. För att nå jämförbarhet mellan åren är det av vikt att redovisningsprinciperna är oförändrade och att upplysningar lämnas om avvikelser sker mot tidigare använda principer.

Fr.o.m. 2014 ska anläggningstillgångar delas in i komponenter. Avskrivning ska därefter ske av varje komponent efter bedömd livslängd. Den nya redovisningsprincipen innebär att vissa kostnader som tidigare redovisats som underhåll nu kommer att bokföras som tillgångar och skrivs av under en kortare period. Detta kan medföra avvikelser i det totala avskrivningsbeloppet jämfört med tidigare principer. Landstinget har påbörjat arbetet med att dela upp tillgångarna i komponenter. För fastigheterna har detta arbete skett under 2014 och nya fastighetsaktiveringar har redovisats enligt de nya redovisningsprinciperna.

Kommentar/Bedömning:

I likhet med tidigare år avviker redovisning av pensioner samt snittning av basbeloppseffekt och bromseffekt mot de rekommendationer som finns. Detta behandlas i avsnitt 4.4.

Vår bedömning är att med undantag av detta följer Landstinget i Jönköpings län i allt väsentligt lagen om kommunal redovisning samt rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning.

Samma principer ha använts vid delårsbokslut och årsbokslut. Principerna är oförändrade jämfört med tidigare år med undantag av att komponentavskrivningar har införts. Vår bedömning är att detta inte har medfört några väsentliga förändringar i redovisningen av årets resultat jämfört med föregående år.

4.4 Uppföljning av iakttagelser från tidigare år

I föregående års revisionsrapport framkom följande iakttagelse:

Landstinget i Jönköpings län redovisar pensionskostnaderna enligt den så kallade fullfonderingsmodellen med motivet att därigenom få en mer rättvisande pensionsredovisning. Specifik analys av bokslutet som upprättas i enlighet med blandmodellen saknas i årsredovisningen, dock omfattar merparten av analyserna även blandmodellen. Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god revisionsred. Denna bedömning gör vi eftersom årsredovisningen omfattar ett sifferbokslut som uppfyller kraven i Lagen om kommunal redovisning (dvs bokslut utifrån blandmodellen).

Bokföringen av ett genomsnitt för basbeloppseffekt och bromseffekt, vid beräkning av avsättning för pensioner, är inte i enlighet med god redovisningssed.

Kommentar/Bedömning:

Iakttagelse och bedömning kvarstår.

4.5 Lakttagelser vid revision av resultat- och balansräkningar

- Avsättning för pensioner

Total avsättning till pensioner inklusive löneskatt uppgår till 8 421 mnkr (föregående år 8 335 mnkr) och består av följande poster:

	2014-12-31	2013-12-31
Avsatt enligt blandmodell KPA	2 411	2 242
Ansvarsförbindelse	4 209	4 385
Avsatt enligt fullfondering KPA	6 620	6 627
Extra KPA	3	1
Snittjustering	68	11
Avsatt pension ÄDELpersonal	61	69
Avsättning förtroendevalda	20	0
Livränta förtroendevalda	5	0
Avsatt till pensioner inklusive justeringar	6 777	6 708
Löneskatt 24,26%	1 644	1 627
Total avsättning till pensioner inklusive löneskatt	8 421	8 335

Under året har information erhållits från KPA avseende pension och livränta till förtroendevalda. Beloppet uppgår till 25 mnkr och har i sin helhet belastat årets resultat. Tidigare har beloppet ingått i ansvarsförbindelsen.

I samband med Ädel-reformen gick personal över från landstinget till kommunerna. Tidigare hade även kommunerna KPA-pension, men nu har flera kommuner bytt till Skandias pensionssystem Skandikon. Detta innebär att personalen som omfattades av Ädel-reformen inte längre finns med i KPA-skulden. Däremot har Landstinget fortfarande ett åtagande, men nu till Skandikon. Skandikon fakturerar en premie varje månad. Schulden har uppskattats av KPA, men i framtiden kommer KPA ha svårt att bekräfta den framtida skuldens storlek då personerna inte längre finns i deras system.

Enligt de beräkningar som erhålls från KPA avseende pensionsskulden utveckling varierar skulden stort mellan åren. Det är ett antal parametrar, bl. a utveckling av räntenivå och uppräknings av basbelopp, som påverkar de prognostiserade skuldens storlek. Dessutom påverkas skulden av den sk bromsen, vilket innebär att de allmänna pensionerna inte uppräknas full ut enligt index eftersom skulderna i pensionssystemet inte får överskrida tillgångarna. För att utjämna variationerna mellan åren räknar landstinget fram ett genomsnitt för perioden 2014 – 2016 (föregående år 2013 – 2016) och bokför snittet i pensionsskuldberäkningen.

I blandmodellen redovisas pensionsskulden exklusive snittning.

- **Prestationsmedel**

Landstinget får ett antal riktade/specialdestinerade bidrag – prestationsmedel - för att genomföra särskilda insatser eller projekt. Det är inte helt klart hur dessa bidrag ska redovisas. Bidraget och intäkten bör bokföras på samma år som prestationen utförts om inte överenskommelse med bidragsgivaren finns om att bidraget kan användas till ett framtida tidsbestämt projekt.

När det gäller projektet ”Bättre liv för sjuka äldre” 9 mnkr, har landstinget intäktsfört 2014 års medel. De medel som fanns i ingående balans fick vara kvar eftersom man enligt överenskommelse 2013-12-31 kunde balansera dessa i föregående års bokslut. Projektet är avslutat under 2014 men medlen finns kvar i balansräkningen. Enligt principen som beskrivs ovan borde dessa medel varit intäktsförda 2014. Beloppet kommer, enligt uppgift från landstinget, att användas för verksamhet inom samma område under 2015.

- **Försäkringsersättning vattenskada**

Under juli 2013 inträffade stora vattenskador i samband med ett kraftigt regnoväder. Vid bokslutet 2013-12-31 gjordes en bedömning av självriskan, vilket påverkade resultatet med 5 mnkr. Försäkringsersättning betalades ut från försäkringsbolaget i mars 2014. Under året har landstinget haft kostnader, som uppkommit till följd av vattenskan. Kostnaderna har täckts av försäkringsersättningen. Det är i dag osäkert hur stora de kvarvarande kostnaderna kommer att bli och en slutlig resultateffekt av skadan har därför inte kunnat beräknas ännu.

- **Hyrestvist**

Under hösten har en hyrestvist uppkommit avseende hyresnivån för lokaler för Vårdcentralen Hälsan 2. Tvisten har inte påverkat bedömningar i 2014 års resultat eller ställning.

Kommentar/ bedömning:

Vår granskning av landstingets årsbokslut har inte resulterat i några väsentliga iakttagelser som påverkar redovisat resultat för verksamhetsåret 2014 samt ställningen per 2014-12-31.

4.6 Granskning av intern kontroll - redovisningsrevision

Under året har även granskning av intern kontroll avseende redovisningsrevisionen skett. Denna del av granskningen är inriktad på de processer som vi har bedömt vara av störst vikt för att säkerställa att den finansiella informationen blir korrekt hanterad vid årsbokslutet. Granskningen är även inriktad mot de områden där risken för väsentliga fel bedöms vara störst. I granskningen har det ingått att beakta iakttagelser från övriga fördjupade granskningsprojekt som kan ha påverkan på den interna kontrollen och årsbokslutet.

Granskningen avser inte att täcka samtliga risker eller brister i den interna kontrollen.

Löner och personalkostnader utgör en väsentlig del av landstingets resultaträkning. I årets granskning har registeranalyser av löner under perioden januari – oktober 2014 genomförts. Granskningen har bl.a. omfattat:

- Stora enskilda transaktioner
- Höga bruttobelopp per person
- Dubbla poster
- Dubbla personnummer
- Källskatteavdrag

- Arbetsgivaravgifter

Utvalda belopp har stickprovsvis granskats mot underlag.

Under året har även översiktlig granskning skett av rutiner för försäkringsskydd samt utbetalningar och fullmakter.

Granskningen vid årsskiftet har särskilt inriktats på rutiner för att säkerställa att kostnader och intäkter redovisas på rätt räkenskapsår samt manuella bokföringsordrar.

För resultat och balanskonton som har visat på väsentliga och oväntade avvikelser jämfört med föregående år har fördjupad analys skett. Kontoanalyser har stickprovsvis skett på "känsliga" konton såsom representation, skadestånd, juridiska konsultationer, kurser och konferenser, bidrag mm.

Kommentar/bedömning:

Det noteras att det saknas attest på vissa manuella verifikationer. Landstinget bör utforma rutiner så att manuella verifikationer atteras av två personer. I övrigt har granskningen inte resulterat i några iakttagelser.

5. God ekonomisk hushållning

5.1 Balanskravet

Avstämning av balanskravet är gjord enligt blandmodellen.

(mnkr)

Årets resultat enligt blandmodellen	175,8
+Realisationsförluster	0,0
-Realisationsvinster	0,0
Balanskravsunderskott från tidigare år	-103,5
SUMMA	72,3

Balanskravet är uppfyllt och tidigare års underskott är återställt.

5.2 Finansiella mål

Landstingets fastställda finansiella mål ska långsiktigt trygga verksamhetens finansiering utan skattehöjning.

Det finns två finansiella mål i budgeten för 2014:

- Resultatet ska vara minst 2 % av skatteintäkter och statsbidrag.
- Investeringar ska egenfinansieras.

Det ska även möjliggöra ett ökat sparande för pensioner som intjänats före 1998.

Måluppfyllelse per 31 december 2014:

Landstinget redovisar ett resultat för verksamhetsåret 2014 på 334 mnkr, vilket motsvarar 3,7 % av skatteintäkter och statsbidrag. Årets resultat inklusive avskrivningar överstiger årets investeringar. Gällande de finansiella målen framgår att bedömning avseende långsiktighet och uthållighet inte ska isoleras till ett enskilt år utan att bedömningen ska omfatta flera år och helst över en konjunkturcykel. Under den gångna femårsperioden har landstinget i genomsnitt uppnått ett resultat i genomsnitt på 4,1 % av skatteintäkter och statsbidrag.

5.3 Verksamhetsrelaterade mål

Landstingsfullmäktige har beslutat om följande övergripande strategiska mål för verksamhetsåret 2014:

Bra folkhälsa

Landstinget ska arbeta hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande för länsinvånarnas hälsa och livskvalitet. Ett aktivt folkhälsoarbete ska bedrivas i samarbete med berörda aktörer.

God vård

Landstingets hälso- och sjukvård och tandvård ska vara jämlik och ges med god tillgänglighet och bra bemötande, efter vars och ens behov, med rätt kompetens, på rätt vårdnivå och med rätt val av behandling. Antalet misstag, brister och fel i Landstingets tjänster ska minimeras. Det leder till en pålitlig och säker vård med bästa möjliga kliniska resultat.

Regional utveckling

Landstinget ska medverka till ett län med bra miljö, goda arbets- och utbildnings- och utvecklingsmöjligheter, utbyggd infrastruktur och rikt kulturliv.

Kostnadseffektivitet

Verksamhetens mål ska nås med lägsta möjliga resursinsats. Riksdagens beslutade kostnadseffektivitetsprincip säger att vid val mellan olika verksamheter eller åtgärder ska en rimlig relation mellan kostnader och effekt eftersträvas, mätt som förbättrad hälsa och höjd livskvalitet.

Systemsyn/förbättring/förnyelse

Verksamhetsutvecklingen utgår från en gemensam systemförståelse, för att möjliggöra bästa möjliga resultat i en allt mer komplex verksamhet. Arbetet med att förbättra och förnya processer och arbetssätt stimuleras, för en effektiv och uthållig verksamhet.

Det finns även målsättningar avseende cancervården inom Sydöstra sjukvårdsregionen. Målsättningen är formulerad som ett antal löften till patienter och medborgare och de är beslutade i Regionsjukvårdsnämnden. Dessa sex löften är formulerade enligt följande:

- Ingen cancerpatient i regionen har väntat mer än 4 veckor på adekvat behandling.
- Alla cancerpatienter ska erbjudas diagnostik och behandling enligt Best practice.
- Alla cancerpatienter ska vara välinformerade och delaktiga genom hela vårdkedjan.
- Alla cancerpatienter i livets slutskede ska få lika god palliativ vård oavsett bostadsort.
- Alla ska erbjudas bästa möjliga hälsofrämjande insatser och välfungerande screeningprogram.
- Prioritera patientnära forskning inom cancerområdet.

Måluppfyllelse per 31 december 2014

I årsredovisningens förvaltningsberättelse finns det en beskrivning av de fem övergripande strategiska målen. Det framgår att de övergripande strategiska målen avser hela verksamheten och dessa bryts sedan ner till strategiska mål, framgångsfaktorer och systemmätetal. Detta görs utifrån styrmodellen Balanced Scorecard. Måluppfyllelsen avseende de strategiska målen och framgångsfaktorerna beskrivs med utgångspunkt från de olika verksamhetsdelarna (hälso- och sjukvård, tandvård, regional utveckling, medarbetare och miljö, stöd och service). Det anges att målen är högt satta och omprövas varje år för att vara en utmaning, då många faktorer i både organisationen och i omvärlden förändras under året. Av dessa skäl är det inte realistiskt att nå målen inom alla områden. Inom områden där mål inte uppnås anges att analys sker och vid behov tas åtgärdsplaner fram.

Nedanstående tabell visar måluppfyllelsen för fastställda systemmätetal. I årsbokslutet mäts samtliga systemmätetal.

		2014-12-31	Andel i %	2013-12-31	Andel i %
Antal mål som är uppfyllda		28	38	32	47
Antal mål som är delvis uppfyllda		25	34	20	29
Antal mål som inte är uppfyllda		21	28	16	24
Antal mål som mäts i årsbokslutet		74	100	68	99 (1 mål kunde inte mätas)

Av tabellen framgår att 72 % av målen är uppfyllda alternativt delvis uppfyllda. Motsvarande siffra var 76 % för 2013 och 85 % för 2012. I jämförelse med föregående år så är det 67 systemmätetal som är jämförbara. Av dessa är det 26 mål som har ett bättre resultat än 2013, 12 mål har ett resultat som är i nivå med 2013 och 29 mål har ett resultat som är sämre än året innan.

I årsredovisningen gör Landstinget bedömningen att god hushållning, både finansiellt och verksamhetsmässigt, uppnås för verksamhetsåret 2014. Denna bedömning grundar sig både på hur verksamheten utvecklats i förhållande till landstingsfullmäktiges fastställda mål och hur verksamhetens resultat förhåller sig till landstingssektorn i övrigt.

Vad gäller löftena avseende cancervården så finns det ett avsnitt gällande detta i årsredovisningen för 2014. Det framgår att arbetet med dessa löften fortsatt under 2014 och att det finns en rapport som belyser cancervårdens aktuella måluppfyllelse och utveckling över tid. Det första löftet avseende adekvat behandling uppnås inte då det endast är vart femte patient som får behandling inom fyra veckor. Vad gäller det andra löftet som avser Best practice så redovisas en positiv utveckling av andelen patienter som handläggs på multidisciplinära konferenser. Övriga löften kommenteras inte specifikt utan man hänvisar till *Öppna jämförelser 2014 – Cancervården, jämförelser mellan landsting*. Av årsredovisningen framgår att ett arbete med att starta en hälsopreventiv rådgivning har inletts och att Regionalt cancercentrum sydöst har tagit fram en utvecklingsplan för cancervården som startar under 2015.

Kommentar/bedömning

I årsredovisningen finns ett avsnitt där landstinget beskriver de övergripande strategiska målen samt ger kommentarer avseende måluppfyllelsen för dessa. Vår bedömning är att denna skrivning inte ger någon tydlig bild av om landstinget anser att måluppfyllelse erhålls för de övergripande strategiska målen.

Den redovisning som sker av systemmätetalen är enligt vår bedömning tydlig och strukturerad och ger information om fastställd målnivå, måluppfyllelse per 31 december 2014, förändring i jämförelse med de två föregående åren samt vilka gränsvärden som gäller för de olika måluppfyllelsenivåerna (grönt, gult och rött). Det är endast ett mål där gränsvärden för måluppfyllelse inte anges. Detta är dock en förutsättning för att bedömning av måluppfyllelsen ska kunna göras för samtliga mål. Vi noterar i vår granskning att det är fler systemmätetal som utvecklats negativt än positivt i jämförelse med föregående år. Inom området Medarbetare är merparten av målen inte uppfyllda/delvis uppfyllda.

Vi noterar att det tillkommit fem nya systemmätetal under verksamhetsåret 2014 och vi vill återigen framhålla att vi ser ett behov av att minska antalet mål som följs upp på övergripande nivå. Målen skulle kunna minskas i antal genom att pröva dem ur ett väsentlighetsperspektiv.

Landstingets bedömning är att god hushållning uppnås 2014, både finansiellt och verksamhetsmässigt. Denna bedömning baseras på utfallet av systemmätetalen, där 72 % av målen är uppfyllda eller delvis uppfyllda. Samtliga finansiella mål är uppfyllda. Även hur Landstingets verksamhet står sig i nationell jämförelse har betydelse för bedömningen. I årsredovisningen anges att Landstinget jämfört med övriga landsting har en mycket bra verksamhet med sammantaget bäst resultat tillsammans med tre andra landsting. Det framgår inte vilka resultat som avses.

Vår bedömning är att det finns vissa utvecklingsmöjligheter gällande redovisningen av måluppfyllelsen för att den ska bli mer tydlig. Systemmätetalen är inte kopplade till de övergripande strategiska målen vilket gör det svårt att koppla utfallet av systemmätetalen och deras utveckling mellan åren till måluppfyllelsen för de övergripande strategiska målen. Då det inte heller görs någon tydlig bedömning av måluppfyllelsen för de övergripande strategiska målen är det svårt att se vad landstingets bedömning av att god hushållning, både verksamhetsmässigt och finansiellt uppnås, grundar sig på.

När det gäller bedömningen av om god hushållning uppnås så bedömer vi att det uppnås till viss del. Vår bedömning grundar sig på att det av årsredovisningen framgår att det enbart är 38 % av målen som är uppfyllda, vilket är en försämring mot föregående år, då 47 % av målen var uppfyllda. Även andelen mål som inte är uppfyllda har ökat i jämförelse med föregående år. Bland systemmätetalen finns ett mål som benämns "Indikatorer i Öppna jämförelser". Målet är att förbättra läget för 60 % av indikatorerna för både kvinnor och män. Detta mål är inte uppfyllt per 31 december 2014 då 47 % uppnås. Detta mål var uppfyllt både 2013 och 2012.

Vår bedömning är att samtliga finansiella mål är uppfyllda. Vi vill dock framhålla vikten av att landstinget fortsätter sitt arbete med att komma till rätta med de stora underskott som finns inom de tre sjukvårdsområdena.

Avseende löftena gällande cancervården är vår bedömning att en löpande uppföljning är viktig för fortsatt utveckling. Vissa löften är svåra att mäta och det bör diskuteras i vilket forum uppföljning och redovisning ska ske.

6. Granskning av partianslagen

Vi har i samband med granskning av årsredovisningen även fått ett uppdrag att granska hanteringen av partianslagen.

Landstinget har under mandatperioden 2011-2014 avsatt totalt 11,9 mkr i partianslag och syftet är att ge de partier som är företrädare i regionfullmäktige (tidigare landstingsfullmäktige) förutsättningar för partigrupsarbete. Den anvisade budgeten fördelas på partierna proportionellt utifrån antal mandat.

Folkpartiet redovisar ett underskott varje år avseende sitt partianslag. Totalt för mandatperioden 2011-2014 är underskottet 326 tkr, vilket motsvarar 56 % av hela partiets budget för mandatperioden. Även Kristdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet redovisar underskott för mandatperioden. För dessa partier rör det sig dock om mindre underskott, motsvarande < 10 % av partianslaget.

I protokollet från Parlamentariska kommittén, 2014-11-27 § 3 framgår att ekonomidirektören redovisar aktuell ekonomi och att det finns behov av förtydliganden av riktlinjer för hur anslag kan disponeras och hur över- och underskott ska hanteras.

Det finns en skrivelse/anvisning från Ekonomiavdelningen och ekonomidirektören som är daterad 2015-01-21 och som berör partianslag. Av skrivelsen framgår följande: Respektive partigrupp äger rätt att fritt disponera anvisade medel för ändamål som är värdeskapande för det politiska uppdraget. Detta kan som exempel avse:

- Gruppmöten för beredning av ärenden inför beslut och framtagande av planer/strategier
- Kompetensutveckling (föreläsningar, deltagande i konferenser)
- Arvodering av enskild ledamot för särskilda uppdrag.

Årliga avvikelser som uppstår mellan anvisad budget och faktisk kostnad balanseras till påföljande år. Efter sista året i varje mandatperiod ska eventuellt underskott regleras. Det är respektive partigrupp som beslutar hur underskott ska regleras. Exempel på reglering är att nya landstingsgruppen under kommande mandatperiod förbrukar motsvarande lägre belopp eller att reglering helt eller delvis sker genom avdrag på partistöd. Om reglering ska ske genom avdrag på partistöd förutsätts överenskommelse med länsorganisationen.

Avseende hantering av Folkpartiets underskott så finns det en skrivelse daterad 2014-12-19. Den är ställd till ekonomiavdelningen och ekonomidirektören som avser reglering av Folkpartiets underskott för senaste mandatperioden. Till denna skrivelse finns ett protokoll från Folkpartiets gruppmöte den 20 november 2014. Där framgår att underskottet ska avräknas mot kommande partigruppanslag och hänvisning sker till ett möte med den parlamentariska kommittén.

Enligt uppgift är det respektive gruppleddare som attesterar kostnader som bokas upp mot partianslaget. Undantag ska ske för egna kostnader, vilka ska attesteras av ekonomidirektören. Det finns i dagsläget inga rutiner för att kontrollera vilka kostnader som bokas upp mot partianslaget, dvs. om de överensstämmer med fastställt ändamål för partianslaget (se ovan).

Kommentar/bedömning:

Vår bedömning är att det är bra att det tagits fram en anvisning/riktlinje kring hantering av partianslaget. Folkpartiets underskott för perioden 2011-2014 har hanterats enligt gällande anvisning. Då Region Jönköpings län har ett uttalat syfte med partianslaget bör det ske någon form av kontroll av om de kostnader som bokas på detta anslag är förenliga med detta syfte.

Enligt skrivelsen avseende partianslaget så framgår att eventuellt underskott ska regleras efter sista året i varje mandatperiod. En ekonomisk uppföljning bör dock ske löpande och om underskott årligen uppkommer bör det ske en dialog med berörda partier. I Folkpartiets fall är underskottet en väsentlig del av tilldelad budget och om motsvarande summa ska avräknas mot kommande partianslag begränsar det partiets möjlighet till att delta i aktiviteter enligt ovan.

7. Svar på revisionsfrågor

Är årsredovisningen upprättad enligt gällande Lag om kommunal redovisning samt gällande rekommendationer avseende god redovisningssed?

Vår bedömning är att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagstiftning och gällande rekommendationer avseende god redovisningssed med undantag av redovisning av avsättning till pensioner.

Samma redovisningsprinciper ha använts vid delårsbokslut och årsbokslut för 2014 och principerna är oförändrade jämfört med tidigare år med undantag av att komponentavskrivningar har införts. Vår bedömning är att detta inte har medfört väsentliga förändringar i redovisningen av årets resultat jämfört med föregående år.

Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultat och ställning?

Vår bedömning är att årsredovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

Är balanskravet uppfyllt?

Balanskravet för 2014 är uppfyllt.

Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att fullmäktiges beslutade mål för god ekonomisk hushållning uppnåtts?

Vår bedömning är att det finns vissa utvecklingsmöjligheter gällande redovisningen av måluppfyllelsen för att den ska bli mer tydlig. Systemmätetalen är inte kopplade till de övergripande strategiska målen vilket gör det svårt att koppla utfallet av systemmätetalen och deras utveckling mellan åren till måluppfyllelsen för de övergripande strategiska målen.

När det gäller bedömningen av om god hushållning uppnås så bedömer vi att det uppnås till viss del. Vår bedömning grundar sig på att det av årsredovisningen framgår att det enbart är 38 % av målen som är uppfyllda, vilket är en försämring mot föregående år, då 47 % av målen var uppfyllda. Även andelen mål som inte är uppfyllda visar på en negativ utveckling då de utgör en större andel för 2014. Bland systemmätetalen finns ett mål som benämns "Indikatorer i Öppna jämförelser". Målet är att förbättra läget för 60 % av indikatorerna för både kvinnor och män. Detta mål är inte uppfyllt per 31 december 2014 då 47 % uppnås. Detta mål var uppfyllt både 2013 och 2012.

Vi delar uppfattningen att samtliga finansiella mål är uppfyllda. Vi vill dock framhålla vikten av att landstinget fortsätter sitt arbete med att komma till rätta med de stora underskott som finns inom de tre sjukvårdsområdena.

Jönköping 2015-03-30

Anders Hellqvist
Certifierad kommunal revisor

Helena Patrikson
Certifierad kommunal revisor/Auktoriserad revisor

Inger Andersson
Auktoriserad revisor

Ulrika Strånge
Certifierad kommunal revisor